

IV. SPRAWOZDANIA I INFORMACJE

Konferencja jubileuszowa prof. dr. hab. Andrzeja Powalowskiego pt. „Od aksjologii i zasad do systemu publicznego prawa gospodarczego”, Gdańsk, 12 kwietnia 2024 r.

12 kwietnia 2024 r. w Gdańsku odbyła się konferencja jubileuszowa prof. dr. hab. Andrzeja Powalowskiego pt. „Od aksjologii i zasad do systemu publicznego prawa gospodarczego”, przygotowana przez pracowników Katedry Prawa Gospodarczego Publicznego i Ochrony Środowiska Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Gdańskiego. Sponsorami wydarzenia były: Pomorska Izba Adwokacka w Gdańsku, Okręgowa Izba Radców Prawnych w Gdańsku, Kancelaria Radców Prawnych i Adwokatów Głuchowski Siemiątkowski Zwara i Partnerzy, Wydawnictwo C.H. Beck sp. z o.o. oraz Wydział Prawa i Administracji Uniwersytetu Gdańskiego.

Konferencja rozpoczęła się oficjalnym powitaniem Jubilata oraz jej uczestników przez Prorektor ds. Współpracy Międzynarodowej Uniwersytetu Gdańskiego – dr hab. Annę Marię Jurkowską-Zeidler, prof. UG oraz Dziekana Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Gdańskiego – dr hab. Wojciecha Zalewskiego, prof. UG.

Pani Prorektor w swoim wystąpieniu nawiązała do wieloletniej działalności Profesora Andrzeja Powalowskiego, relacji, jakie budował, i projektów, które realizował na arenie krajowej i międzynarodowej. Zaznaczyła też znaczenie interakcji międzyludzkich, stwierdzając, że „[m]a wrażenie, że zapominamy trochę o tym, że tak naprawdę na koniec dnia, poza stopniami naukowymi, postępowaniami, awansami liczą się właśnie relacje między ludźmi, bo one przetrwają”. Kończąc wystąpienie, Prorektor zadedykowała Panu Profesorowi wiersz Czesława Miłosza „Dar”.

Dziekan Wydziału Prawa Uniwersytetu Gdańskiego, witając gości, wskazał, że nikt nie wyobraża sobie Wydziału bez Pana Profesora Powalowskiego. Dziękując za lata pracy, wskazał, że Pan Profesor współkształtował Wydział Prawa i Administracji Uniwersytetu Gdańskiego – najpierw w Sopocie, a potem na nowym kampusie w Gdańsku. Rok akademicki 1973/74 był jednocześnie pierwszym rokiem pracy Profesora Andrzeja Powalowskiego. Pan Profesor w czasie swojej pracy pełnił ważne funkcje na Wydziale w znaczących okresach jego rozwoju. Jako uczeń Pana Profesora, Dziekan przyłączył się do słów Pani Prorektor, potwierdzając, że Pan Profesor zawsze emanował ogromnym spokojem, kulturą, klasą. Wskazał, że Profesor Andrzej Powalowski jest wzorcem tego, jak powinien zachowywać się profesor. Na zakończenie wręczył Panu Profesorowi pamiątkową tablicę, pogratulował wszystkich sukcesów i osiągnięć oraz życzył siły do realizacji dalszych planów.

Następnie nastąpiła część merytoryczna konferencji, która składała się z dwóch paneli. Pierwszy z nich moderowała prof. dr hab. Maria Królikowska-Olczak z Uniwersytetu Łódzkiego. W tej części wygłoszono pięć referatów.

Pierwszy, pt. *Zmiana interpretacji bez zmiany przepisów. Wartości bez zmian*, wygłosił prof. dr hab. Rafał Blicharz z Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach. Prelegent podkreślił, że Szanowny Jubilat jest autorem wielu cennych publikacji, w tym jednej – w odczuciu zabierającego głos – o szczególnym znaczeniu, gdyż poświęconej wartościom, a mianowicie: o aksjologii publicznego prawa gospodarczego. Jest ona dlatego niezwykle ważna, że każdy z nas w życiu kieruje się jakimś wartościami, szuka stabilności, pewnego punktu odniesienia w rzece zdarzeń i okoliczności zmieniających się w ciągu naszego życia. Profesor nawiązał w tym miejscu do słów greckiego filozofa Heraklita, „wszystko płynie, nic nie stoi w miejscu”, wskazując jednak, że są takie rzeczy, które są stałe – to śmierć i podatki.

Prof. dr hab. Rafał Blicharz na swoje wystąpienie wybrał materię, która rzadko jest przedmiotem teoretycznych rozważań, tj. sprzedaż alkoholu. Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi jest szczegółowym aktem normatywnym, który w sposób systemowy i detaliczny reguluje wszelkie kwestie związane z obrotem alkoholem. Przepisy ustawy odnoszą się do reklamy i promocji alkoholu, wskazują kto i gdzie może obracać alkoholem oraz regulują kwestie związane z reglamentacją działalności w zakresie zezwoleń (hurtowych i detalicznych). Referent wskazał, że ustawa jednocześnie nie reguluje możliwości nabycia alkoholu przez Internet. Podkreślił, że przez 30 lat od pierwszego połączenia internetowego nie wypracowaliśmy ustawowej regulacji dotyczącej możliwości nabycia alkoholu w ten sposób. Stało się to przedmiotem badań doktryny oraz orzecznictwa. W tym zakresie orzecznictwo było przez lata dość jednolite, wskazując na naczelne wartości, które są ustawą chronione: ochronę społeczeństwa, jednostek przed szkodliwym wpływem alkoholu czy alkoholizmu. Przyjęto, że potrzeba ochrony tej wartości jest tak ważna, że w zasadzie nie należy pozwalać na nabywanie alkoholu przez Internet, choć sama ustawa bezpośrednio takiej sprzedaży nie zabrania.

Autorem kolejnego wygłoszonego referatu *O kierunkach rozwoju publicznego prawa gospodarczego* był prof. dr hab. Karol Kiczka z Uniwersytetu Wrocławskiego. W trakcie wystąpienia przedstawił kilka perspektyw (kierunków) rozwoju publicznego prawa gospodarczego: perspektywy normatywnej, dydaktycznej i organizacyjnej, podkreślając, że warstwa normatywna jest tą podstawową. Profesor odniósł się w tym miejscu do natury Prawa przemysłowego z 1927 r., które było zacznym rozwoju dyscypliny nazywanej dzisiaj publicznym prawem gospodarczym. Te prawie 100 lat pokazuje również, jak rozwijała się aktywność badawcza w tym obszarze. Prelegent wskazał, że już wtedy pojawiły się kwestie i zagadnienia: wolność człowieka, wolność przemysłu i handlu. W związku z rozwojem społecznym i z oczekiwaniami społeczeństwa wymagane było wprowadzenie dodatkowych regulacji, wychodzących poza klasyczny obrót gospodarczy. Mówca odniósł się także do wykształcenia prawa gospodarczego publicznego z prawa administracyjnego i do ich wzajemnego przenikania. Podkreślił również, że przeglądając zakresy rzeczowe podręczników używanych do nauki publicznego prawa gospodarczego, zauważyć należy, że nie są jednakowe. Widać, że to, co my utożsamiamy z publicznym prawem gospodarczym, nie we wszystkich naszych ośrodkach jest jednolite. Są pewne obszary, które

są omawiane w każdym podręczniku, ale są też pewne różnice – w myśl zasady: bogactwo w różnorodności. Na końcu swojej wypowiedzi prof. dr hab. Karol Kiczka odniósł się do warstwy organizacyjnej publicznego prawa gospodarczego, która zapewnia w miarę ustabilizowaną sytuację.

Następnym prelegentem była dr Anna Trela z Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. W swoim wystąpieniu pt. *Jakie publiczne prawo gospodarcze? Rozważania wokół wartości i zasad* odniosła się do wypowiedzi pani Rektor i stwierdziła, że w pełni zgadza się z tym, że w nauce ważne są przede wszystkim bliskie, przyjacielskie relacje, które mają ze sobą ooby uczestniczące w konferencji. Wskazała, że dzięki Profesorowi Powalowskiemu te relacje się poszerzają poprzez Jego uczniów i łączą wiele ośrodków prowadzących wspólne badania naukowe. Uniwersytet Gdański zawsze kojarzy się dr Annie Treli z takimi debatami, które mają bardzo istotne znaczenie dla publicznego prawa gospodarczego. W swoim wystąpieniu prelegentka zadała pytanie: *Jakie publiczne prawo gospodarcze?*, nawiązując tym samym do dyskusji opublikowanej w 1993 r. w „Ruchu Prawniczym, Socjologicznym i Ekonomicznym”. Dyskusja na temat zasadności wyodrębniania publicznego prawa gospodarczego jako gałęzi prawa w zasadzie nie powinna już dzisiaj wzbudzać większych kontrowersji, ale takie wątpliwości powstawały, kiedy to prawo się kształtowało, było to jednak uzasadnione i konieczne w celu porządkowania systemu norm prawnych dotyczących tej gałęzi. Obecnie pytania o odrębność tej dyscypliny pojawiają się: (1) w opracowaniach z zakresu ogólnych nauk o prawie; (2) w opracowaniach, w których sami badacze publicznego prawa gospodarczego stawiają pytanie o uzasadnienie jego wyodrębnienia, poszukując genezy oraz normatywnego przesądzenia o jego charakterze i zakresie; (3) w kontekście wyodrębniania subdyscyplin w ramach publicznego prawa gospodarczego. Prelegentka wskazała również na zmiany, jakie nastąpiły w Polsce po 1989 r. w sferze regulacji stosunków politycznych, gospodarczych i społecznych.

Następny referat *O metodach badawczych w publicznym prawie gospodarczym* wygłosił dr hab. Adam Szafrąński, prof. UW. Prelegent swoją wypowiedź zaczął od wskazania na wagę metod badawczych i trudności ich określenia. Przywołał utarte zdanie, jakim posługują się zarówno osoby starające się dostać do szkoły doktorskiej nauk społecznych na Uniwersytecie Warszawskim, jak i osoby piszące prace habilitacyjne: „w swoich rozważaniach będę posługiwał się metodą dogmatyczno-prawną, a także pomocniczo-systemową, porównawczą i historyczną”. Z kolei co odważniejsi dodają, że posiłkowo będą posługiwać się metodą ekonomicznej analizy prawa. Profesor nawiązał też do seminarium w szkole doktorskiej, w czasie którego miał mówić o prawie energetycznym, a zajęcia pochłonęła rozmowa i dyskusje na temat: *dlaczego Wydział Prawa jest na Uniwersytecie? Przecież można było mieć szkołę prawa zupełnie poza Uniwersytetem*. Druga poruszona kwestia była związana z poszukiwaniem prawdy, które jest podstawowym celem Uniwersytetu. Profesor ze studentami zastanawiali się nad tym, co to znaczy poszukiwać prawdy w nauce prawa. W tym miejscu należy odpowiedzieć na pytanie, czym jest w ogóle nauka. Aby uznać dane przedsięwzięcie za naukowe, konieczne jest określenie celu danej pracy oraz metod badawczych. Jakie są więc problemy badawcze? Profesor wskazał, że ci, którzy zajmują się publicznym prawem gospodarczym, potrafią wskazać problemy badawcze. W prawie energetycznym, które jest po prostu ciekawe, wskazać można

m.in. jak wygląda relacja sieci Operatorów Systemów Przesyłowych Dystrybucyjnych. W związku z tym, co robią badacze? – następuje opisanie rzeczywistości gospodarczej oraz problemów prawnych. W dalszej części wystąpienia prelegent odniósł się do konkretnych przykładów, które spotkał w swojej praktyce.

Ostatni referat w tym panelu *Kilka refleksji dotyczących odrębności i rozwoju prawa publicznego gospodarczego* wygłosił prof. dr hab. Andrzej Panasiuk z Collegium Witelona Uczelnia Państwowa. Profesor swoje wystąpienie rozpoczął od wskazania, że we współczesnym świecie od wielu lat dostrzegamy niebywały wzrost administracji, jej społeczności. Zjawiska te są związane z różnymi procesami, począwszy od globalizacyjnych, integracyjnych, a także z niezwykle dynamicznym rozwojem nowoczesnych technologii. To też powoduje pewne wyzwania stojące zarówno przed państwem, jak i przed nami prawnikami. Obecne zaangażowanie interwencyjne państwa idzie tak daleko, że czasami zrywa z tradycyjnymi koncepcjami dotyczącymi pierwotnej istoty i funkcji, jakie państwo miało. Cała sfera tych aktywności była tak zorganizowana przez lata, że należała do administracji działającej na podstawie norm prawa administracyjnego. Klasyczne podziały nie mogły jednak przetrwać w konfrontacji z życiem i z ewolucyjnym rozwojem. Profesor wskazał, że dotychczasowe podziały gałęzi prawa zaczynają ulegać przeobrażeniom ze względu na zanikające granice pomiędzy nimi, jak również pojawiające się nowe obszary do zagospodarowania.

W tym miejscu nastąpiło krótkie podsumowanie wystąpień przez prof. dr hab. Marię Królikowską-Olczak, a po nim – pytania do prelegentów oraz dyskusja pomiędzy uczestnikami.

Drugą część sympozjum rozpoczęła dr hab. Ewa Szewczyk, prof. UZ (moderator drugiego panelu), która nawiązała do działalności naukowej Jubilata oraz relacji międzyludzkich, które on buduje. Wystąpienie dr hab. Henryka Nowickiego, prof. UMK dotyczyło systemu prawa zamówień publicznych jako elementu publicznego prawa gospodarczego. Prelegent nawiązał do dyskusji toczącej się w przeszłości na temat uznania prawa zamówień za system prawa oraz stwierdził, że w przypadku prawa zamówień publicznych musimy wziąć pod uwagę podejście systemowe. Nawiązał do ustawy o zamówieniach publicznych z 1994 r., która określała zakres regulacji, wskazała zasady, formy i tryby udzielania zamówień publicznych, organy właściwe w sprawach zamówień publicznych, a także tryby rozpatrywania odwołań złożonych w toku postępowania o udzielenie zamówienia publicznego. Zachodzący rozwój systemu zamówień publicznych w Polsce oraz potrzeba dostosowywania prawa krajowego do regulacji Unii Europejskiej skutkowało licznymi nowelizacjami ustawy. Ustawą z 1994 r. powołano centralny organ administracji państwowej właściwy w sprawach zamówień publicznych – Prezesa Urzędu Zamówień Publicznych. Analizując zmiany i historie przepisów, Profesor odniósł się do obecnych regulacji. Wskazując na ekonomiczną analizę prawa w aspekcie sprawozdań Prezesa Urzędu Zamówień Publicznych dotyczących systemu zamówień publicznych, stwierdził, że nie ma w tym obszarze istotnych reform, a każdego roku liczba podmiotów zmienia się dość znacząco.

Dr hab. Michał Biliński z Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie wygłosił referat pt. *Zawód zaufania publicznego w systemie publicznego prawa gospodarczego*. W wystąpieniu wskazał, że identyfikacja wartości tkwiących u podstaw prawnej

regulacji wykonywania tzw. zawodów zaufania publicznego powinna oprzeć się na analizie postanowień przyjętych na płaszczyźnie konstytucyjnej. Za kluczowy uznał przede wszystkim art. 17 ust. 1 Konstytucji RP. Prelegent stwierdził, że treść tego przepisu pozwala na wyznaczenie kilku kierunków rozważań wyjściowych dla podjętej problematyki. Po pierwsze, w powyższym przepisie ustrojodawca wprowadził do polskiego porządku prawnego instytucję samorządów zawodowych, decydując jednocześnie o sposobie ich tworzenia (w drodze ustawy) oraz przypisując im, uzasadniając ich byt, dwie zasadnicze funkcje. Po drugie, funkcjonowanie samorządów zawodowych zostało powiązane przede wszystkim z wykonywaniem działalności, której towarzyszyć powinno uzasadnione racją publiczną społeczne oczekiwanie co do ich rzetelnego wykonywania. W konsekwencji treść art. 17 ust. 1 Konstytucji RP prowadzi do konieczności wypełnienia treścią frazy „zaufanie publiczne”, a zarazem wyznaczenia kręgu zawodów, które „ów” przymiot charakteryzuje. Po trzecie, z art. 17 ust. 1 Konstytucji RP wynika również jednoznacznie, że należyte wykonywanie zawodu zaufania publicznego leży w interesie publicznym. Powyższe musi z kolei oznaczać dopuszczalność wprowadzania ograniczeń wykonywania tego rodzaju działalności zawodowej, ilekroć będzie to uzasadnione potrzebą ochrony określonej wartości, umiejscawianej w obrębie tej kategorii. Dr hab. Michał Biliński zaznaczył, że wykonywanie zawodów zaufania publicznego może odbywać się w ramach podejmowania działalności gospodarczej (np. w formie działalności jednoosobowej albo w spółce), co oznacza, że stosowne restrykcje odnoszące się do warunków świadczenia takiego zawodu mogą być tym samym uzasadniane w oparciu o art. 22 Konstytucji RP.

Dr hab. Tomasz Bojar-Fijałkowski, prof. UKZ przedstawił wystąpienie *Ewolucja prawa gospodarczego publicznego na tle aktywności profesora Andrzeja Powalowskiego – wybrane obszary*. Odwołał się w nim do historii i ewolucji prawa gospodarczego publicznego. Wskazał, że postępująca komplikacja życia społeczno-gospodarczego, wielość realizowanych w tym obszarze celów publicznych, wielopłaszczyznowe układy stosunków prawnych, współczesne wyzwania oraz zagrożenia geopolityczne powodują wzrost ilości środowiskowych ograniczeń i zakresu regulacji. Prelegent zaznaczył przy tym, że choć zmienił się świat wokół, nie zmienił się Pan Profesor Andrzej Powalowski. Przywołał w tym miejscu kilka wspomnień związanych z Panem Profesorem.

Dr Maciej Etel z Uniwersytetu w Białymstoku wygłosił referat pt. *Pojęcie przedsiębiorcy w prawie polskim – kilka uwag, refleksji i postulatów*. Mówca wskazał, że przedsiębiorca jest obiektem szerokiego zainteresowania ze strony wielu dziedzin nauki. Każda z nich ma jednak własne powody, dla których wyraża swoje nim zainteresowanie, a przez to – pojęcie przedsiębiorcy jest różnie rozumiane. Nie jest ono jednolite nawet w obrębie danej dziedziny. Taka sytuacja ma miejsce w szczególności w naukach ekonomicznych i prawnych. Nie oznacza to jednak, że przedsiębiorcę jednoznacznie interpretuje się w socjologii, politologii bądź w naukach humanistycznych. Dr Maciej Etel zaznaczył przy tym, że znamienne jest także i to, że dla jednych dziedzin nauki ważniejsze jest przedmiotowe ujmowanie przedsiębiorcy i postrzeganie go przez pryzmat przedsiębiorstwa (np. w naukach humanistycznych i części nauk ekonomicznych). Natomiast dla innych nauk istotniejsze zdaje się ujęcie podmiotowe, czyli ujęcie odnoszące się do przedsiębiorcy jako

podmiotu prowadzącego przedsiębiorstwo. Różnice w podejściu przedmiotowym i podmiotowym są dlatego istotne, że inne cechy (właściwości) pozwalają odróżnić przedsiębiorstwa, a jeszcze inne charakteryzują przedsiębiorcę. Wystąpienie dr. Macieja Etela podkreśliło znaczenie i rolę badań Pana Profesora Powalowskiego w obszarze pojęć „przedsiębiorca” i „działalność gospodarcza”.

Dr hab. Michał Krzykowski, prof. UWM wygłosił referat pt. *Artykuł 102 TfUE jako podstawa kontroli koncentracji przedsiębiorstw*. Prelegent wskazał, że w dotychczasowej praktyce przyjęło się, że podstawowym instrumentem kontroli koncentracji o wymiarze wspólnotowym jest mechanizm przewidziany w rozporządzeniu 2004/139/WE. Jego istotą jest dokonywana przez KE uprzednia kontrola koncentracji oceniana z perspektywy znacznego zakłócenia konkurencji na wspólnym rynku lub znacznej jego części. Koncentracje natomiast, które nie przekraczały progów ilościowych przewidzianych w prawie unijnym czy krajowym, zasadniczo pozostawały poza systemem kontroli. Pewną zmianę podejścia w tym zakresie przyniósł jednak wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej w sprawie C-449/21 *Towercast*. W praktyce potwierdza on możliwość zastosowania (przez krajowe organy ochrony konkurencji) art. 102 TfUE w celu oceny koncentracji niemających przymiotu „wspólnotowych” czy nawet „krajowych” w trybie kontroli *ex post*. Kwestia ta może jednak budzić pewne wątpliwości, ponieważ dotychczasowa praktyka wskazywała, że przepisy dotyczące zakazu nadużywania pozycji dominującej do oceny danej koncentracji stosowane były incydentalnie i dotyczyły innego stanu prawnego. Celem artykułu jest zatem wyjaśnienie wzajemnych relacji pomiędzy przepisami wynikającymi z rozporządzenia a TfUE, w tym zwłaszcza ich charakteru prawnego, funkcji, celów oraz skutków.

Po tym wykładzie nastąpiła dyskusja oraz podsumowanie obrad przez dr hab. Ewę Szewczyk, prof. UZ.

Na zakończenie konferencji dr hab. Maciej Nyka, prof. UG podsumował dotychczasowe osiągnięcia prof. dr. hab. Andrzeja Powalowskiego w sferze naukowej oraz w środowisku prawniczym, które stanowią zapowiedź przyszłych, równie imponujących sukcesów. Jubilat podziękował wszystkim przybyłym na konferencję i podzielił się kilkoma historiami z życia zawodowego.

Hanna Wolska*

Magdalena Jaś-Nowopolska**

<https://doi.org/10.14746/spp.2024.3.47.10>

* University of Gdańsk, Poland | Uniwersytet Gdański, Polska, <https://orcid.org/0000-0002-9806-6336>, e-mail: hanna.wolska@prawo.ug.edu.pl

** Justus Liebig University Giessen, Germany | Uniwersytet Justusa Liebiga w Giessen, Niemcy, <https://orcid.org/0000-0002-0278-8335>, e-mail: Magdalena.Jas-Nowopolska@recht.uni-giessen.de